

2. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційна характеристика: [освітньо-кваліфікаційний рівень] бакалавр. Галузь знань 0403 «Системні науки та кібернетика». Напрямок підготовки 040302 «Інформатика». Кваліфікація 3121 Фахівець з інформаційних технологій. 3340 Викладач-стажист / Міністерство освіти і науки України. – К., 2010. – 32 с.

3. Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки: [освітньо-кваліфікаційний рівень] бакалавр. Галузь знань 0403 «Системні науки та кібернетика». Напрямок підготовки 040302 «Інформатика». Кваліфікація 3121 Фахівець з інформаційних технологій. 3340 Викладач-стажист / Міністерство освіти і науки України. – К., 2010. – 94 с.

4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua.s45.ru.wbprx.com/laws/show/1556-18>.

5. Інформаційна система «Конкурс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vstup.info/>.

6. Ковалюк Т. Про розвиток ІТ-освіти в Україні [Електронний ресурс] / Т. Ковалюк, О. Єфіменко. – С. 293-297. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12575/1/049_Kovaljuk_293_297_719.pdf.

7. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n#n37>.

8. Павленко П.М. Проблемні питання підготовки ІТ-фахівців для промислових підприємств України [Електронний ресурс] / П.М. Павленко. – Режим доступу: http://avia.nau.edu.ua/doc/2011/3/avia2011_3_1.pdf.

9. Семиноженко В. Зростання дефіциту ІТ-спеціалістів у світі – стимул нарощувати їх підготовку в Україні [Електронний ресурс] / В. Семиноженко. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=246966611.

10. Стандарт – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Стандарт>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сікора Ярослава Богданівна – доцент кафедри прикладної математики та інформатики, кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка.

Наукові інтереси: формування і розвиток у студентів математичної та інформаційної культури, які є фундаментом професійної компетентності майбутніх фахівців інформатики; офісні комп'ютерні технології; моделювання та оптимізація економічних процесів.

УДК 377.091.322

САМОСТІЙНА РОБОТА У ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»

Наталія Титова

У статті представлено результати роботи, проведеної в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, при організації самостійної роботи бакалаврів професійної освіти під час вивчення дисципліни «Креативні технології навчання». Автором проаналізовано сучасні інноваційні технології навчання та запропоновано навчально-методичне забезпечення, яке спрямоване на розвиток педагогічної креативності студентів.

Ключові слова: професійна освіта, самостійна робота студентів, технології навчання.

Постановка проблеми. Проблема розвитку творчої особистості завжди була і є актуальною в розрізі освіти, так і на рівні держави, суспільства, цивілізації. З розвитком суспільства змінюються цілі, форми і засоби навчальної діяльності студентів, але незмінним залишається ставлення до розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця, до його вміння надавати відповідний контекст новим ідеям і знанням, оцінювати сучасні знахідки та відкидати знецінену інформацію.

Зростання кількості наукових знань, насичений інформаційний потік вимагає переосмислення і розбудову сучасної системи самостійної роботи студентів, як важливої складової модернізації навчально-виховного процесу.

Самостійна робота націлена на формування теоретичної та практичної готовності майбутніх педагогів професійного навчання до здійснення навчально-виховного процесу у професійно-технічних навчальних закладах.

Аналіз актуальних досліджень. Проблемою дослідження самостійної роботи студентів займалися такі вчені – А.М.Алексюк, Б.Г.Ананьев, Ю.К.Бабанський, В.П.Беспалько, Т.І.Льна О.Г.Мороз, П.І.Підкасистий, О.М.Спірін, Н.Ф.Тализіна та інші.

Зважаючи на широкий та багатоплановий характер психолого-педагогічних досліджень, які присвячені організації самостійної роботи студентів у вищих навчальних закладах, все рівно маємо певні частини цієї складної проблеми, які залишаються поки що не з'ясованими повністю. Не розкриті достатньою мірою зв'язки і відношення між метою організації самостійної роботи студентів педагогічного вищого навчального закладу і способами її реалізації, не розроблені практичні рекомендації, у яких враховувалися б нові ціннісні орієнтації та підходи з організації самостійної роботи майбутніх фахівців.

Разом з тим, наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2014 р. № 1310 скасовано наказ Міністерства № 161 від 02.06.1993 «З метою приведення нормативної бази вищої освіти у відповідність до Закону України від 1 липня 2014 р. №1556-VII «Про вищу освіту» скасовано наказ МОН від 02.06.1993 р. № 161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», згідно якого самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань [4].

Маємо надію, що зміни, які відбуваються в зв'язку з прийняттям Закону України від 1 липня 2014 р. №1556-VII «Про вищу освіту» сприятимуть удосконаленню і оптимізації тих напрацювань, які ми вже маємо.

Мета статті полягає у представленні результатів роботи, яка була проведена в Інженерно-педагогічному інституті Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, при організації самостійної роботи бакалаврів професійної освіти під час вивчення дисципліни «Креативні технології навчання».

Основна задача сучасного вищого навчального закладу спрямована на підготовку компетентного фахівця, який здатний адаптуватися до змін, а саме бути мобільним на ринку праці, самостійно вчитися, тобто бути здатним до постійного підвищення кваліфікації та навчання впродовж всього життя.

Саме такі принципи закладені у навчальний процес викладачами Інженерно-педагогічного інституту НПУ імені М.П.Драгоманова при викладанні дисциплін напряму підготовки 6.010104 «Професійна освіта» за різними профілями, які нещодавно були проліцензовані. В статті мова піде про дисципліну «Креативні технології навчання», яка викладається в 6 семестрі в обсязі 2 кредити (72 год.), а саме про організацію самостійної роботи студентів.

Аналіз актуальних досліджень показав, що самостійна робота має різноманітне трактування в психолого-педагогічній літературі і визначається як метод навчання, як засіб навчання, як форма організації навчальної діяльності, як самоутворення, як виконання завдань без допомоги викладача.

Ми притримуємося точки зору, що самостійна робота студента – це такий вид пізнавальної діяльності, в основі якої закладено творча активність, самостійність, потреба й уміння креативно мислити, аналізувати, знаходити шляхи до вирішення поставлених завдань тощо.

Широкий спектр навчальних технологій, які використовуються в сучасних вищих педагогічних навчальних закладах, дозволяє максимально оптимізувати самостійну роботу студента. Але разом з тим, вчені відмічають зниження ефективності самостійної підготовки студентів через ряд різноманітних факторів – нерегулярність навчально-методичної дії (консультації, тестування, контроль), недостатній рівень науково-методичного забезпечення дисциплін, низький рівень матеріальної бази тощо [1].

На нашу думку частковим вирішенням даної проблеми на сьогоднішній день є активне впровадження інноваційних (дистанційних, інформаційних, комп'ютерних) технологій. Вони виступають як один з головних інструментів моніторингу якості підготовки студентів у вищих навчальних закладах і здійснюються у формі діалогу студента з комп'ютером у присутності викладача або без нього (у випадку самоконтролю), що дає змогу відразу отримати результати тестування та переглянути їх статистику.

Реалізація системи дистанційного навчання в поєднанні з традиційним дозволить вирішити ряд суттєвих проблем:

- забезпечення доступу до різноманітних навчальних ресурсів;
- здобуття загальної та професійної освіти в зручній, адекватній і відповідно до очікувань студента формі;
- інтенсифікація системи освіти;
- розвиток творчих та інтелектуальних здібностей студента засобами відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, в тому числі доступних в Інтернеті;
- обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, переважно освітніх і професійних тощо [3].

На сьогоднішній день широкому загалу доступні різноманітні інформатичні системи для проектування, організації і підтримки дистанційних форм навчання, серед них – Open Source: MOODLE, Clagoline, Atutor, Dokeos та інші [3]. Зазначені системи під час їх використання не вимагають від учасників (викладачів, студентів тощо) особливих знань та вмінь програмування, але разом з тим охоплюють практично всі етапи навчання, а саме – планування, формування нових знань і вмінь, закріплення, повторення, різноманітні види контролю, різноманітні типи взаємодії викладача зі студентами і студентів між собою, широкий спектр засобів для проведення дискусій (форум, семінар тощо), адміністрування процесу навчання (введення обліку активності студентів, статистика, динаміка розвитку особисто кожного студента або певної групи, оцінювання навчальних досягнень студентів та інше).

В своїй роботі ми використовуємо програму Hot Potatoes 6, що перекладається з англійської мови як «Гаряча картопля». Мета даної програми створити інтерактивні вправи, які можуть бути імпортовані до будь-якого комп'ютера, оснащеного браузером та підключенням до Інтернету. У вправах використовують такі мови програмування, як HTML і JavaScript, для реалізації їх інтерактивності, але користувачу не

потрібно нічого знати про ці мови, щоб використовувати ці програми. Все, що потрібно зробити, це ввести дані для вправ (питання, відповіді, завдання з використанням текстової, графічної, аудіо- та відеоінформації), і натиснути на кнопку. Програма створить веб-сторінки, які можна буде завантажити на сервер. Є посібник, який поетапно деталізує процес створення завдань [5].

Нами були створені всі види завдань, а саме :

1. JQuiz – Вікторина – питання з множинним вибором відповіді (4 типа завдань).
2. JCloze – Заповнення пропусків.
3. JMatch – Встановлення відповідностей (3 типа завдань).
4. JCross – Кросворд.
5. JMix – Встановлення послідовності.

Результат виконання завдань оцінюється в процентах. Шоста версія програми містить також додатковий блок Masherg (Інструменти), який дозволяє об'єднати створені вправи та інші навчальні матеріали в тематичні блоки, уроки і навчальні курси [5].

Серед всього переліку представлених завдань найцікавішим і доступнішим є кросворд (JCross). Можна використати термінологічний словник або глосарій, щоб швидко і правильно побудувати завдання.

До кросворду обов'язково додається інструкція, яка інформує про мету даного кросворда і спосіб його заповнення. Наприклад, інструкція до кросворду: «Перед Вами кросворд, який перевіряє засвоєнні Вами знання з теми «Креативні технології навчання» Модуля №1. Під кросвордом знаходиться перелік всіх визначень, відповідно поділених – По горизонталі і По вертикалі. Для виконання цього завдання необхідно мишкою клікнути по номеру, що Ви бачите на кросворді і перед Вами з'явиться визначення або запитання. В кінці кожного речення буде віконечко, в яке Ви вписуєте правильну відповідь і потім мишкою натискаєте на кнопку «Відповідь», для внесення відповіді безпосередньо в кросворд.

Існує кнопка «Перевірити», натиснувши на яку Ви маєте змогу переконатися наскільки вірно Ви дали відповідь! Час обмежений, у Вас на виконання завдання 30 хв. Успіхів!».

Послідовність виконання студентом даного виду завдання довільне, що дає змогу індивідуально обирати шлях виконання ним запропонованого завдання.

Під час виконання роботи над кросвордом вмикається таймер, який відраховує 30 хвилин. Кожний кросворд містить 16 визначень, які необхідно вписати у кросворд. Кросворд містить кнопку – «Перевірити», за допомогою якої студент може сам себе перевірити, чи помилився він чи ні. Але ця кнопка діє тільки в тематичному, поточному контролі, як допоміжна і самоконтролююча. Вже в підсумковому контролі дана кнопка відсутня!

Після вивчення ключових питань дисципліни «Креативні технології навчання» та при позитивному оцінюванню поточного модульного контролю студенти переходять до самостійного конструювання вправ, що відповідають їх подальшому профілю – технологія виробів легкої промисловості, харчові технології, готельно-ресторанна-справа та інші.

Студент обирає тему, яка в подальшому буде реалізована в курсовому проекті або дипломній роботі, і розпочинає розробляти інтерактивні завдання, які ще нещодавно виконував сам. Принцип дії йому вже добре відомий, а от процес побудови потрібно опанувати самостійно під пильним контролем викладача.

В процес такої організації самостійної роботи майбутніх фахівців відбувається виховання особистісно-професійних якостей (цілеспрямованості, організованості, відповідальності, самостійності, активності, самоконтролю, дисциплінованості, мобільності та т.д.); набуття здатності до самозабезпечення зовнішніх і внутрішніх умов успішності виконаної роботи тощо.

Найважливішими характеристиками такої роботи є: самостійний характер роботи студента з навчальним матеріалом; різноманітність форм діяльності студентів у процесі пошуку необхідної інформації, реалізація індивідуальних здібностей і можливостей студентів, індивідуальний, творчий підхід до організації самостійної роботи.

Самостійна робота формує у майбутнього спеціаліста не тільки навички самоосвіти, але і мотивацію до неї; самостійна робота сприяє самооцінці знань студента, отриманих на лекціях, семінарських і практичних заняттях і доповненню їх шляхом самостійного вивчення матеріалу і т.д. [2]

Як показує практика, правильно організована самостійна робота сприяє систематичній рефлексії студентів, посиленню їхньої мотивації до навчання.

Використання розробленого на основі програм Hot Potatoes 6 інтерактивних завдань дисципліни «Креативні технології навчання» дає змогу організувати самостійну роботу студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, рівня навчальних досягнень. Така організація процесу навчання сприяє його інтенсифікації, індивідуалізації, диференціації, спрощенню процедури проведення моніторингу навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Особливо значення при підготовці інтерактивних робіт має залучення викладачів споріднених дисциплін через використання міжпредметних зв'язків. Вивчення такого взаємопроникнення дисциплін є

перспективним і потребує подальшого дослідження у даному напрямку.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Журавська Н. С. Методологія і методика наукової організації праці :[навчально-методичний посібник]/ Н. С. Журавська. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – с. 212
2. Прокофьева М.Ю. Проектирование системы самостоятельной работы студентов в процессе профессиональной подготовки к обучению младших школьников на принципах дифференцированного подхода/ М.Ю.Прокофьева // «Молодий вчений» № 1 (04) січень, 2014 р. – с. 114- 117.
3. Смирнова-Трибульская Е. Н. Теоретико-методические основы формирования информатических компетентностей учителей естественно-научный дисциплин в области дистанционного обучения: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 «Теория и методика обучения (информатика)» / Евгения Николаевна Смирнова-Трибульская. – К., 2007. – 678 с.
4. <http://mon.gov.ua>
5. <http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Титова Наталія Михайлівна – доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки, кандидат педагогічних наук, НПУ імені М.П.Драгоманова, доцент.